

# Agnieszka Rochmińska, Marek Barwiński

---

## Zasięg przestrzenny potencjalnego województwa łódzkiego na terenie pogranicza obecnych województw piotrkowskiego i radomskiego

---

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Geographica Socio-Oeconomica nr 1,  
117-129

---

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Agnieszka Rochmińska, Marek Barwiński*

**ZASIĘG PRZESTRZENNY  
POTENCJALNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO  
NA TERENIE POGRANICZA OBECNYCH WOJEWÓDZTW  
PIOTRKOWSKIEGO I RADOMSKIEGO**

W artykule przedstawiono wyniki badań dotyczące identyfikacji terytorialnej ludności zamieszkującej obszar pogranicza województw piotrkowskiego i radomskiego. Do opracowania analiz posłużyły przede wszystkim wyniki badań ankietowych, określenie kierunków i natężenia migracji stałych oraz czasowych, zasięgu oddziaływania potencjalnych miast powiatowych i ich wyposażenie w instytucje o znaczeniu ponadlokalnym. Głównym celem badań było ustalenie preferencji ludności dotyczących przynależności administracyjnego badanego obszaru i jej stosunku do planowanych zmian struktury administracyjnej Polski\*

WSTĘP

W województwie piotrkowskim badania objęły miasto Tomaszów Mazowiecki i cztery gminy: Poświętne, Opoczno, Białaczów, Żarnów oraz w województwie radomskim gminę Drzewica. Wszystkie badane gminy (oprócz Tomaszowa Mazowieckiego) przed rokiem 1975 należały do województwa kieleckiego i były położone w bezpośredniej bliskości granic dawnego województwa łódzkiego.

Głównym celem przeprowadzonych badań było zapoznanie się z opiniami na temat konieczności zmian podziału administracyjnego oraz z preferencjami badanej ludności co do przynależności administracyjnej tych obszarów.

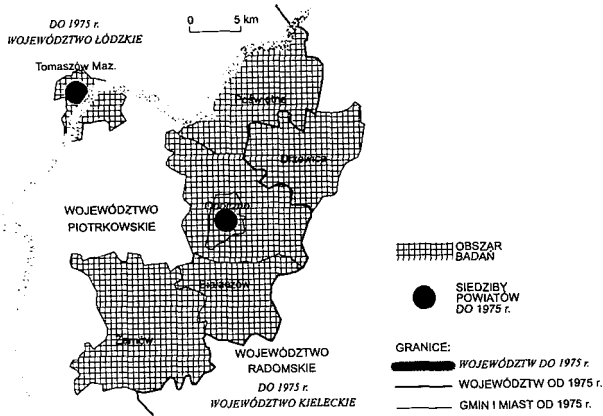
Ogółem na omawianym terenie przeprowadzono 600 ankiet (po 100 ankiet w każdej gminie i Tomaszowie Mazowieckim), w tym 10% przeznaczono dla lokalnego establishmentu, do którego zaliczono: naczelnika

---

\* Badanie ankietowe i wywiady w terenie przeprowadzili studenci II roku geografii: I. Bartoszek, A. Heleniak, M. Janik, R. Jasiczek, M. Jaskulski, J. Kabaciński, R. Kaczmarek, E. Kieliszek, A. Kij, M. Korblit, G. Kosieradzki, A. Kropidłowska, K. Mikołajczyk, T. Pietrzak, J. Stępień, P. Zendel.

(prezydenta), sekretarza gminy, kierownika wydziału ewidencji ludności, kierownika wydziału rolnego (budownictwa, geodezji gruntów), przewodniczącego samorządu, trzech przewodniczących komisji samorządowych i proboszcza parafii.

Zdecydowaną większość respondentów (prawie 80%) stanowiła ludność z II (26–45 lat) i III (46–65 lat) grupy wiekowej; w tym z II grupy pochodziło 49,5% ankietowanych.



Rys. 1. Gminy objęte badaniami

(źródło: M. Koter, S. Liszewski, A. Suliborski, 1996, *Delimitacja potencjalnego obszaru województwa łódzkiego. Studium wiedzy o regionie łódzkim*, ŁTN, Łódź)

Przeprowadzając badania starano się zachować równowagę w strukturze płci (51,7% mężczyzn, 48,3% kobiet). W wybranej losowo grupie respondentów przeważała ludność z wykształceniem średnim (42,8%) i zawodowym (25,8%), jedynie w grupie establishmentu największy udział stanowiła ludność z wykształceniem wyższym (49,5%) i średnim (40,3%). Struktura zawodowa badanych była bardzo zróżnicowana. Wśród ankietowanych znaleźli się przedstawiciele ok. 40 zawodów. Najliczniejszą grupę stanowili pracownicy sektora państwowego i spółdzielczego (łącznie 39,1% a wśród establishmentu 91,7%). Istotny udział w strukturze zatrudnienia na badanym obszarze miał sektor prywatny – 15,5% respondentów było pracownikami najemnego sektora prywatnego, a 11% było właścicielami prywatnych firm.

**ANALIZA PREFERENCJI PRZYNALEŻNOŚCI ADMINISTRACYJNEJ  
LUDNOŚCI BADANEGO OBSZARU**

Na badanym obszarze prawie połowa respondentów (45,6%) uważa, że zmiany podziału administracyjnego są potrzebne, ale aż 22,3% ankietowanych nie ma zdania na ten temat. W dużym stopniu może to wynikać z niedoinformowania społeczeństwa na temat roli, jaką odgrywają podziały administracyjne w funkcjonowaniu państwa i społeczności lokalnych. Jedynie wśród przedstawicieli establishmentu ponad połowa (54,1%) opowiada się za przeprowadzeniem zmian podziału administracyjnego. Za pozostawieniem dotychczasowego dwuszczeblowego podziału administracyjnego (gmina, województwo) optuje nieco ponad połowa (51,1%) ankietowanych, a jedynie 34,6% było zwolennikami wprowadzenia powiatów. Odwrotna proporcja jest zauważalna wśród przedstawicieli establishmentu, bowiem 54,1% opowiada się za wprowadzeniem trójszczeblowego podziału administracyjnego, a 39,3% jest za pozostawieniem obecnego podziału.

Przeciwnicy utworzenia powiatów uzasadniali swą decyzję zbędnością wprowadzenia nowego szczebla administracyjnego przez niepotrzebne rozszerzenie działalności biurokratycznej, z czym się wiąże powołanie nadmiernej liczby urzędów. Twierdzili, że wiele trudności sprawia im borykanie się z problemami formalnoprawnymi, społeczno-ekonomicznymi i sądowymi przy dzisiejszym podziale administracyjnym i nie wyobrażają sobie pokonania następnym barier w postaci dodatkowego szczebla administracji państwowej. Z drugiej strony uważają, że poniesione wysokie koszty związane z przebudową struktury administracyjnej państwa będą nieadekwatne do uzyskanych w wyniku tych zmian korzyści.

W małych gminach wśród władz istnieje bardzo silna obawa przed uzyskiwaniem mniejszej dotacji państwa, która w znacznej mierze będzie zatrzymywana w ośrodkach powiatowych. Natomiast w opinii ludności lokalnej funkcjonuje przekonanie, że pojawienie się powiatów wydłuży im drogę przy załatwianiu wielu spraw.

Respondentom przedstawiono trzy warianty podziału regionalnego kraju na 12, 17 i 25 regionów z uwzględnieniem potencjalnej przynależności badanych gmin do kilku różnych regionów/województw (tab. 1, 2).

W pierwszym wariantcie respondenci mieli do wyboru przynależność do województw: łódzkiego, warszawskiego i krakowskiego. Zdecydowana większość badanych (82,5%) opowiedziała się za przynależnością do województwa łódzkiego. Natomiast najmniej zwolenników znalazł ten projekt w położonej w województwie radomskim gminie Drzewica (63% badanej ludności opowiedziało się za województwem łódzkim), gdzie 1/3 ankietowanych preferowała przynależność do województwa warszawskiego.

Tabela 1

Preferencje przynależności administracyjnej ludności gmin Poświętne, Drzewica, Białaczów (w %)

Wariant	Województwa	Poświętne		Drzewica		Białaczów	
		ogółem	establishment	ogółem	establishment	ogółem	establishment
Podział na 12 województw	łódzkie	91	70	63	50	82	82
	warszawskie	8	30	33	40	14	18
	krakowskie	1	0	4	10	4	0
Podział na 17 województw	łódzkie	82	70	52	30	57	55
	warszawskie	5	10	31	40	12	9
	kieleckie	13	20	17	30	31	36
Podział na 25 województw	łódzkie	70	70	16	0	58	45
	kieleckie	15	10	3	0	35	45
	radomskie	15	20	68	80	7	10
	warszawskie	0	0	13	20	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Tabela 2

Preferencje przynależności administracyjnej ludności gminy Żarnów oraz miast Opoczno i Tomaszów Mazowiecki (w %)

Wariant	Województwa	Opoczno		Żarnów		Tomaszów Mazowiecki	
		ogółem	establishment	ogółem	establishment	ogółem	establishment
Podział na 12 województw	łódzkie	72	60	95	100	92	100
	warszawskie	19	40	2	0	7	0
	krakowskie	9	0	3	0	1	0
Podział na 17 województw	łódzkie	52	30	63	70	88	100
	warszawskie	20	20	2	0	11	0
	kieleckie	28	50	35	30	1	0
Podział na 25 województw	łódzkie	45	20	60	90	98	100
	kieleckie	21	10	33	0	1	0
	radomskie	16	50	5	10	1	0
	warszawskie	18	20	2	0	0	0

Źródło: Jak w tab. 1.

W drugim wariantcie, gdzie zaproponowano poza województwami łódzkim i warszawskim potencjalną przynależność do kieleckiego, nadal przeważała grupa opowiadająca się za przynależnością do województwa łódzkiego (65,7%), ale co piąty respondent preferował kieleckie (głównie Białaczów – 30,6% i Żarnów – 35%).

Przy proponowanym podziale na 25 województw respondenci mieli do wyboru cztery możliwości, poza wspomnianymi wyżej województwami: łódzkim, warszawskim i kieleckim także województwo radomskie.

Również w tym przypadku dominowało ciążenie do województwa łódzkiego (prawie 60%), pomimo że było ono najmniejsze spośród wszystkich wariantów. Wyjątek stanowiła gmina Drzewica, gdzie przy wariantcie z województwem radomskim zwolenników przynależności do województwa łódzkiego było jedynie 16%. Warto nadmienić, że żaden z przedstawicieli władz omawianej gminy nie opowiedział się za przynależnością do województwa łódzkiego. Natomiast województwo radomskie preferowało 68% ogółu respondentów, w tym aż 80% stanowił establishment.

Reasumując, należy stwierdzić, że zaznacza się wyraźna zależność między proponowaną liczbą województw a liczbą zwolenników przynależności administracyjnej do województwa łódzkiego (tab. 3).

Tabela 3

Preferencje przynależności administracyjnej ogółu ludności badanego obszaru (w %)

Wariant	Województwa	Respondenci		
		ogółem	establishment	pozostali
Podział na 12 województw	łódzkie	82	77	83
	warszawskie	14	21	13
	krakowskie	4	2	4
Podział na 17 województw	łódzkie	66	59	67
	warszawskie	21	28	20
	kieleckie	13	13	13
Podział na 25 województw	łódzkie	58	54	58
	kieleckie	19	28	18
	radomskie	18	11	19
	warszawskie	5	7	5

Źródło: Jak w tab. 1.

Przy proponowanym wariantcie podziału kraju na 12 regionów – 82,5% respondentów opowiedziało się za przynależnością do województwa łódzkiego, a przy podziale kraju na 25 regionów łódzkie preferowało 57,9% ankietowanych.

Poza województwem łódzkim najwięcej zwolenników mają województwa kieleckie (wariant 17 województw – 20,8%) i radomskie (wariant 25 województw – 18,6%).

Przy wyborze województwa respondenci często kierowali się chęcią przynależności do regionu postrzeganego przez nich jako bogatszy. Tak można wytłumaczyć dużą przewagę województwa łódzkiego nad kieleckim lub radomskim. Według respondentów województwo łódzkie jest najbogatsze wśród wymienionych.

Dużą część badanej ludności przywiązuje wagę do wielkości potencjalnej stolicy regionu, w związku z tym wybierają Łódź jako największy ośrodek z proponowanych. Twierdzą, że przynależność do województwa łódzkiego daje im większy prestiż niż funkcjonowanie w obrębie województw radomskiego lub kieleckiego.

#### ANALIZA STOPNIA PRZYGOTOWANIA MIAST DO PEŁNIENIA FUNKCJI OŚRODKÓW POWIATOWYCH

Przed rokiem 1975 badany obszar należał do dwóch powiatów: miasto Tomaszów Mazowiecki wraz z najbliższą okolicą stanowiło powiat grodzki, natomiast wszystkie badane gminy funkcjonowały w obrębie powiatu Opoczno.

W trakcie badań respondenci w zdecydowanej większości opowiedzieli się za przynależnością swych gmin do powiatów Opoczno (70,2%) i Tomaszów Mazowiecki (20,8%).

Do głównych cech, które zadecydowały o takim wyborze, ankietowani zaliczyli przede wszystkim „przyzwyczajenie do kontaktów z tym miastem” i „tradycje wcześniej pełnionej funkcji administracyjnej” (44,3%). Istotną cechą dla respondentów jest także „dogodne położenie komunikacyjne” przyszedłego miasta powiatowego (32,6%), rozumiane jako: odległość od miejsca zamieszkania do siedziby powiatu oraz częstotliwość połączeń komunikacyjnych i czas dojazdu.

Poza Opoczniem i Tomaszowem Mazowieckim do miana ośrodków powiatowych na badanym obszarze pretendują również: Końskie (w gminie Żarnów 25% respondentów) i Przysucha (w gminie Drzewica 11%). Widać wyraźnie, że w świadomości społeczności lokalnych główną rolę odgrywają tradycje dawnego podziału administracyjnego – wyniki ankiet pokrywają się z podziałem powiatowym sprzed 1975 r.

Opoczno funkcjonowało jako miasto powiatowe od 1368 r. Tomaszów Mazowiecki od 1927 r. był siedzibą ekspozytury starostwa Brzeziny, a od



1940 r. – siedzibą powiatu. Oba miasta są dużymi ośrodkami o znaczeniu ponadlokalnym. Tomaszów Mazowiecki liczy 75 tys. mieszkańców, Opoczno 22,5 tys.

Pod względem instytucjonalnym i materialnym miasta te są przygotowane do pełnienia roli ośrodków powiatowych. Aktualnie są one siedzibami rejonów administracji państwowej. W związku z tym są wyposażone w instytucje prawno-administracyjne o znaczeniu ponadlokalnym, takie jak: Urząd Skarbowy, Urząd Rejonowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Banki, Towarzystwa Ubezpieczeniowe, Rejonowa Komenda Policji, Rejonowe Biuro Pracy, Rejonowy Inspektorat Szkół, Zespół Adwokacki, PZU, ZUS, Szpital, Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna, Urząd Telekomunikacji, PKS, Rejon Dróg Publicznych, Komendy Rejonowe Straży Pożarnej i – tylko w Tomaszowie Mazowieckim – Wojskowa Komenda Uzupełnień.

W Tomaszowie Mazowieckim i Opocznie znajdują się zakłady pracy oraz instytucje produkcyjne i handlowo-usługowe o charakterze ponadlokalnym. Najważniejszymi i największymi przedsiębiorstwami w Tomaszowie Mazowieckim są: Zakłady Włókien Chemicznych „Wistom” S.A. (3194 pracowników), Zakłady Przemysłu Odzieżowego „Pilica” S.A. (900 zatrudnionych), Zakłady Tkanin Wełnianych „Mazovia” S.A. (700 pracowników). Ogółem w Tomaszowie Mazowieckim znajdują się 82 przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej dziesięciu pracowników. W Opocznie głównymi przedsiębiorstwami są: Zespół Zakładów Płytek Ceramicznych „Opoczno” (2680 pracowników), „Optex” produkujący włókna i tkaniny (1161 zatrudnionych) i „Ceramika” Paradyż (257 pracowników).

Przeprowadzona inwentaryzacja wskazuje na dobre przygotowanie zarówno Tomaszowa Mazowieckiego, jak i Opoczna do pełnienia w przyszłości roli ośrodków powiatowych.

#### ANALIZA MIGRACJI STAŁYCH DO MIAST WOJEWÓDZKICH I POTENCJALNYCH OŚRODKÓW POWIATOWYCH Z BADANYCH GMIN W LATACH 1993–1995

Kierunek migracji stałych ludności w latach 1993–1995 zbadano poprzez analizę kart osobowych mieszkańców (KOM), zgromadzonych w wydziałach ewidencji ludności urzędów gmin.

W przypadku obecnych miast wojewódzkich (tab. 4), z badanego obszaru zdecydowanie najwięcej (53,0%) osób wyemigrowało do Łodzi.

Spośród pozostałych miast wojewódzkich znaczny udział mają: Warszawa (9,4%), Kielce (8,0%), Radom (6,3%), Katowice (5,2%) i Wrocław (3,7%).

Tabela 4

Migracje stałe do miast wojewódzkich według gmin:  
Poświętne, Białaczów, Żarnów, Opoczno i Drzewica,  
w latach 1993–1995

Kierunek migracji	Liczba osób emigrujących z gmin	Procent ogółu emigrujących
Łódź	185	53,0
Warszawa	33	9,4
Kielce	38	8,0
Radom	2	6,3
Katowice	18	5,2
Wrocław	13	3,8
Piotrków Trybunalski	10	3,0
Częstochowa	7	2,0
Pozostałe <sup>a</sup>	33	9,3
Ogółem	349	100

<sup>a</sup> Szczecin, Siedlce, Kraków, Poznań, Lublin, Płock, Zamość, Koszalin, Skierniewice, Toruń.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kart osobowych mężczyzn (KOM).

Tabela 5

Migracje stałe do potencjalnych ośrodków powiatowych  
według gmin:  
Poświętne, Białaczów, Żarnów, Opoczno i Drzewica,  
w latach 1993–1995

Kierunek migracji	Liczba osób emigrujących z gmin	Procent ogółu emigrujących
Opoczno	83	31,8
Tomaszów Mazowiecki	45	17,2
Końskie	37	14,3
Przysucha	33	12,7
Skarżysko Kamienna	12	4,6
Zabrze	8	3,1
Bełchatów	7	2,7
Pozostałe <sup>a</sup>	35	13,6
Ogółem	260	100

<sup>a</sup> Pruszków, Pabianice, Grójec, Gdynia, Pułtusk, Siemianowice, Wodzisław Śląski, Malbork, Kutno, Otwock, Piotrków Trybunalski, Racibórz, Sieradz, Lublin, Bytom, Limanowa, Rybnik, Rawa Mazowiecka, Sosnowiec, Łańcut, Piaseczno, Wejherowo.

Źródło: Jak to tab. 4.

Pierwszym nasuwającym się wnioskiem jest duży udział wyjazdów ludności do stolic sąsiednich województw. Z jednej strony można to tłumaczyć małą odległością do tych ośrodków, a z drugiej – ich dużym potencjałem gospodarczym, z czym związana jest większa liczba miejsc pracy oraz wyższy standard życia. Pewną rolę mogą również odgrywać powiązania rodzinne.

Drugą grupę ośrodków, do których migruje ludność, stanowią miasta pretendujące do roli stolic powiatów (tab. 5). Najliczniejsze migracje z badanego obszaru skierowane są do Opczna (31,7%) i Tomaszowa Mazowieckiego (17,2%) oraz do Końskich (14,2%) i Przysuchy (12,7%). Wymienione miejscowości są głównymi ośrodkami na omawianym terenie lub w jego bezpośredniej bliskości, które pretendują do roli ośrodków powiatowych na badanym obszarze.

#### ANALIZA MIGRACJI CZASOWYCH UCZNIÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO I OPCZNA W ROKU SZKOLNYM 1995/96\*

Na podstawie analizy rozkładu dojazdów do szkół można ocenić zarówno stopień wyposażenia miasta w placówki oświatowe, jak i zasięg strefy wpływów potencjalnych ośrodków powiatowych, jakimi są Tomaszów Mazowiecki i Opczna.

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego znajduje się 11 szkół ponadpodstawowych o zróżnicowanym profilu, w tym trzy licea ogólnokształcące i siedem Zespołów Szkół Zawodowych.

Przy szczegółowej analizie można zauważyć, że bezpośrednie otoczenie miasta jest „obsługiwane” przez licea ogólnokształcące, natomiast migracje z dalszych ośrodków, takich jak Piotrków Trybunalski, Radom, Koluszki czy Bełchatów, odbywają się głównie do szkół zawodowych. Wynika to z faktu, że szkoły zawodowe prowadzą ścisłe specjalizacje, nie występujące w lokalnych ośrodkach szkolnych.

Łącznie do tomaszowskich szkół dojeżdża 1659 uczniów, co świadczy o dobrym wyposażeniu miasta w szkoły ponadpodstawowe. Największa grupa uczniów (35%) dojeżdża z terenu czterech gmin: Ujazd, Wolbórz, Inowłódz i Opczna.

Tomaszów Mazowiecki odgrywa główną rolę w północno-wschodniej części województwa piotrkowskiego, gdzie jego wpływy wykraczają poza granice tego województwa. Natężenie migracji czasowych oraz ich kierunek

\* Badania przeprowadzono na podstawie adresów stałego miejsca zamieszkania uczniów, zamieszczonych w dziennikach szkolnych.

jest wyraźnie powiązany z siecią komunikacyjną. Silne powiązania z gminami na północny wschód od Tomaszowa Mazowieckiego jest determinowane przez linię kolejową w kierunku Koluszek. Natomiast dobrze rozwinięta sieć połączeń PKS w kierunku północno-wschodnim i wschodnim powoduje, że strefa wpływów Tomaszowa Mazowieckiego wkracza w granice województw skierniewickiego i radomskiego.

Powiązania PKP i PKS są wzmocnione przez MZK, które posiada 13 linii łączących Tomaszów Mazowiecki z najbliższymi miejscowościami.

Od zachodu wpływy Tomaszowa Mazowieckiego są niwelowane przez Piotrków Trybunalski. Jednak dzięki istnieniu bazy internatów możliwe jest oddziaływanie Tomaszowa Mazowieckiego również w regionie Piotrkowa Trybunalskiego, np. w gminach: Rzośnia, Rozprza, Strzelce.

W Opocznie znajdują się trzy szkoły ponadpodstawowe – jedno liceum i dwie szkoły zawodowe.

Dominującą grupą wśród dojeżdżających uczniów stanowi młodzież pochodząca z gminy Opoczno oraz przyległej gminy Sławno (55%). Druga grupa to młodzież z Drzewicy i Białaczowa – gmin bezpośrednio przyległych do gminy Opoczno (25%).

Ogólnie do wszystkich szkół ponadpodstawowych w Opocznie dojeżdża 480 uczniów, głównie z rejonu opoczyńskiego. Sprzyja temu dobrze rozwinięta regionalna komunikacja PKS oraz częściowo miejska komunikacja z Opoczna.

Położenie Opoczna w pobliżu granic z województwami radomskim i kieleckim powoduje, że również z terenu tych województw młodzież dojeżdża do szkół w Opocznie, np. z gmin Przysucha i Końskie.

#### WNIOSKI KOŃCOWE

Reasumując, można stwierdzić, że duża część respondentów (45,6%) uważa, że zmiany podziału administracyjnego są potrzebne. Największe poparcie dla dokonania zmian wyrażają mieszkańcy Tomaszowa Mazowieckiego i Opoczna, czyli byłych miast powiatowych, które w wyniku reformy w 1975 r. utraciły swoją znaczącą pozycję w sieci osadniczej. Mieszkańcy tych miast opowiadają się za przeprowadzeniem podziału trójstopniowego, który otwiera przed nimi szansę ponownego awansu społecznego.

Jednak bezwzględna większość ankietowanych (51,1%) jest za pozostawieniem dotychczasowego dwuszczeblowego podziału administracyjnego. Są to głównie mieszkańcy małych, wiejskich ośrodków gminnych, które nie mają szans na zmianę swojego położenia w hierarchii sieci osadniczej. Nie widzą oni żadnych korzyści z wprowadzenia dodatkowego szczebla administracji, wręcz przeciwnie, obawiają się związanych z tym kosztów i dodatkowych utrudnień biurokratycznych.

Kolejnym poruszonym aspektem była problematyka przynależności badanego obszaru do potencjalnych województw. Zaznaczyła się wyraźna zależność między liczbą proponowanych województw a liczbą zwolenników przynależności administracyjnej do województwa łódzkiego. Przy proponowanym wariacie podziału kraju na 12 regionów, 82,5% respondentów opowiedziało się za przynależnością do województwa łódzkiego, a przy podziale kraju na 25 województw za przynależnością do łódzkiego było 57,9% ankietowanych. Wśród mieszkańców gmin zapiliczańskich widoczne było również ciążenie w kierunku Kielc lub Radomia. Najbardziej jaskrawym przykładem jest gmina Drzewica, gdzie przy wariacie z województwem radomskim zwolenników przynależności do łódzkiego było jedynie 16%. Na uwagę zasługuje fakt, że z władz wyżej wspomnianej gminy nikt nie opowiedział się za przynależnością do województwa łódzkiego, natomiast za przynależnością do radomskiego opowiedziało się aż 68% ogółu respondentów, w tym aż 80% stanowił establishment.

Pomimo przynależności badanego obszaru przed rokiem 1975 do województwa kieleckiego (z wyjątkiem Tomaszowa Mazowieckiego), a po reformie administracyjnej z czerwca 1975 r. do województwa piotrkowskiego (z wyjątkiem gminy Drzewica – radomskie), obecnie większość respondentów opowiada się za przynależnością do województwa łódzkiego. Swój wybór najczęściej motywują chęcią przynależności do regionu postrzeganego przez nich jako najbogatszy, gdzie stolicą jest miasto o dużej randze w sieci osadniczej kraju. Łódź jako największy z proponowanych ośrodków jest dla ankietowanych najbardziej atrakcyjna.

Katedra Geografii Politycznej  
i Studiów Regionalnych UŁ

*Agnieszka Rochmińska, Marek Barwiński*

**THE SPATIAL RANGE OF THE POTENTIAL ŁÓDŹ VOIVODSHIP ON THE BORDER  
OF THE PRESENT VOIVODSHIPS OF PIOTRKÓW AND RADOM**

(Summary)

The paper represents the results of a research on the territorial identification of the inhabitants of the border of the voivodships of Piotrków and Radom. The analysis is based on the information gathered from a questionnaire and also on the investigation of the permanent and temporary migrations, of the spatial range of influence of the potential district chief towns and on the listing of the supra-regional appointments in these towns. The main

purpose of the study was to determine the inhabitants' preferences as to the administrative status of the area in question and to examine their attitudes toward the proposals of the new administrative division of Poland.

It appears that a large part of responders (45.6%) find the changes of the administrative division desirable. The reform schemas gained the strongest support in the former district chief towns: Tomaszów Mazowiecki and Opoczno. Nevertheless, an absolute majority of responders (51.1%) opted for the present two-tier the administrative system. These are mainly inhabitants of small communal centres who stand in awe of costs and bureaucratic upheaval that would follow the reform.

The bulk of those interviewed declared for attachment to the Łódź Voivodship. However, the numbers of its adherents is inversely proportional to the number of proposed voivodships. In case of the division of Poland into 12 regions, over 82% of responders declare their attachment to the Łódź Voivodship. In case of the project of 25 voivodship scheme, this ratio dropped to 57.9%.